

SAKSBEHANDLER
Tormod Andersen

VÅR REF.
26/03555-2

DERES REF.

VÅR DATO
01.10.2026

DERES DATO
08.07.2026

postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Østfoldmuseene
Gamlebygata 8
1721 SARPSBORG

Rød herregård, Halden – Riksantikvarens avgjørelse i klagesak om omdisponering av tilskuddsmidler, Statsbudsjettet kapittel 1429 post 71

Vi viser til deres klage datert 08.07.2026. Klagen gjelder Østfold fylkeskommunes vedtak av 01.07.2026 om avslag på søknad om omdisponering av tilskuddsmidler tildelt etter forskrift om tilskudd til fredete kulturminner i privat eie (FOR-2021-08-13-2508).

Klagen er fremmet innen klagefristen og blir behandlet. Fristen for å komme med merknader til fylkeskommunens oversendelse har gått ut. Vi har ikke mottatt noen tilleggsmerknader fra dere. Riksantikvaren vurderer at saken er tilstrekkelig opplyst, jf. forvaltningsloven § 17.

Riksantikvaren har vurdert alle sider av saken og kommet til at Østfold fylkeskommunes vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Bakgrunn for saken

Stiftelsen Rød Herregård søkte 31.10.2022 om tilskudd til restaurering av sørfasaden på Rød herregård. Søknaden ble avslått av daværende Viken fylkeskommune 24.03.2023, og avslaget ble stadfestet av Riksantikvaren 12.05.2023.

I søknad av 01.11.2023 søkte Stiftelsen Rød Herregård, gjennom Østfoldmuseene, om tilskudd til restaurering av altanen på sørfasaden samt nord- og østfasadene i borggården. Østfold fylkeskommune innvilget 21.03.2024 et tilskudd på inntil 1 794 943 kroner til disse arbeidene.

Under gjennomføringen av prosjektet ble arbeidene på sørfasaden mer omfattende og kostnadskrevende enn forutsatt. Tiltakshaver prioriterte derfor tilgjengelige ressurser til restaurering av sørfasaden og altanen, mens de øvrige fasadetiltakene som inngikk i

tilskuddsvedtaket ikke ble gjennomført. Fylkeskommunen utbetalte senere 897 471,50 kroner til altanprosjektet, tilsvarende 50 prosent av prosjektkostnadene.

Den 26.02.2026 søkte tiltakshaver om å omdisponere de resterende tilskuddsmidlene til allerede gjennomførte restaureringsarbeider på sørfasaden. Østfold fylkeskommune avslo søknaden 01.07.2026. Vedtaket ble påklaget 08.07.2026.

Innholdet i klagen

Tiltakshaver anfører at formålet med tilskuddsordningen er oppfylt ved at de gjennom arbeidene har sikret og bevart kulturminneverdier ved Rød herregård. Det vises til at arbeidene på sørfasaden og altanen har vært nødvendige, omfattende og utført etter antikvariske prinsipper.

Videre anfører tiltakshaver at søknaden gjelder omdisponering av allerede innvilgede tilskuddsmidler til antikvariske arbeider på samme fredete anlegg, og ikke refusjon av et annet tiltak. Tiltakshaver mener derfor at fylkeskommunen har lagt til grunn en for snever forståelse av omdisponeringsadgangen.

Tiltakshaver viser også til at fylkeskommunen tidligere økte dekningsgraden for altanprosjektet til 50 prosent, og at dette tilsier at det allerede er åpnet for en viss fleksibilitet i gjennomføringen av prosjektet. Videre anføres det at avslaget fra 2023 ikke bør være avgjørende, ettersom denne saken gjelder disponering av allerede innvilgede midler etter at arbeidene er utført.

Endelig viser tiltakshaver til dialogen med fylkeskommunen om ulike muligheter for omdisponering og til de kulturminnefaglige hensynene som taler for at midler bør kunne anvendes til de dokumenterte arbeidene på sørfasaden.

Østfold fylkeskommunes vurdering av klagen

Fylkeskommunen har i sin klagebehandling særlig lagt vekt på at arbeidene på sørfasaden ikke var omfattet av tilskuddsvedtaket fra 2024, og at arbeidene i hovedsak var gjennomført da søknaden om omdisponering ble fremsatt.

Fylkeskommunen viser til at tilskuddet fra 2024 gjaldt restaurering av altanen samt nord- og østfasaden i borggården. Etter fylkeskommunens vurdering gjelder søknaden om omdisponering derfor i realiteten dekning av kostnader til allerede gjennomførte arbeider som ikke var omfattet av tildelingen. Fylkeskommunen mener at forskriften ikke gir grunnlag for dette.

Når det gjelder den tidligere økningen av dekningsgraden for altanprosjektet til 50 prosent, mener fylkeskommunen at dette ikke er sammenlignbart, fordi økningen gjaldt et tiltak som allerede var omfattet av tilskuddsvedtaket.

Fylkeskommunen har også sett hen til at det tidligere ble søkt om og gitt avslag på tilskudd til restaurering av sørfasaden. Etter fylkeskommunens syn er dette relevant fordi arbeidene på sørfasaden heller ikke senere ble omfattet av tilskuddstildelingen.

Fylkeskommunen har videre vurdert dialogen om mulig omdisponering og de kulturminnefaglige hensynene som taler for å støtte arbeidene. Fylkeskommunen mener at disse forholdene ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å benytte tilskuddsmidlene til arbeider som falt utenfor tildelingen og allerede var gjennomført.

Avslutningsvis viser fylkeskommunen til hensynet til en forutsigbar og likebehandlende forvaltning av tilskuddsmidlene. På denne bakgrunn fant fylkeskommunen ikke grunnlag for å endre vedtaket.

Riksantikvarens vurdering

Riksantikvaren skal prøve om Østfold fylkeskommune har fattet vedtaket på feil grunnlag eller i strid med føringene i forskriften. Riksantikvaren skal vurdere synspunktene dere som klager kommer med, og kan også ta opp forhold som ikke tidligere er berørt i saken.

Riksantikvaren er enig med fylkeskommunen i at de arbeider det søkes om å dekke, ikke omfattes av tilskuddsvedtaket av 21.03.2024. Tilskuddet ble gitt til restaurering av altanen samt nord- og østfasadene i borggården. Den øvrige restaureringen av sørfasaden inngikk ikke i tiltaket som mottok tilskudd.

Etter forskriften § 9 skal tilskuddsmottakeren bruke tilskuddet til aktivitetene som omfattes av tildelingsvedtaket, og informere tilskuddsgiver om vesentlige endringer i prosjektets omfang eller gjennomføring. I denne saken ble søknaden om å benytte de resterende midlene til arbeidene på sørfasaden først fremsatt etter at arbeidene i hovedsak var gjennomført. Fylkeskommunen fikk dermed ikke anledning til å vurdere den endrede bruken av tilskuddsmidlene før kostnadene ble pådratt.

Riksantikvaren har forståelse for de økonomiske utfordringene prosjektet har stått overfor, og legger til grunn at arbeidene på sørfasaden har hatt stor kulturminnefaglig betydning. At arbeidene er utført i samsvar med antikvariske prinsipper og har bidratt til å bevare kulturminneverdiene ved Rød herregård, er relevante hensyn. Dette er likevel ikke i seg selv tilstrekkelig til at arbeidene omfattes av den tidligere tilskuddstildelingen.

At dekningsgraden for altanprosjektet tidligere ble økt til 50 prosent, fører heller ikke til en annen vurdering. Denne endringen gjaldt et tiltak som allerede var omfattet av tilskuddsvedtaket. Den foreliggende søknaden gjelder derimot bruk av resterende

tilskuddsmidler til arbeider som ikke inngikk i tildelingen, og som i hovedsak allerede var gjennomført da omdisponering ble søkt.

Riksantikvaren har også sett hen til at det tidligere ble søkt om tilskudd til arbeidene på sørfasaden, og at denne søknaden ble avslått. Det tidligere avslaget er imidlertid ikke i seg selv avgjørende for vurderingen av den foreliggende søknaden. Det sentrale er at arbeidene på sørfasaden ikke var omfattet av tilskuddsvedtaket av 21.03.2024.

Tilskuddsmidlene skal forvaltes innenfor rammene av tildelingsvedtaket og på en måte som ivaretar hensynet til forutsigbarhet, likebehandling og kontroll med bruken av statlige midler. Riksantikvaren mener at disse hensynene veier tyngre i denne saken enn hensynene som tiltakshaver har vist til. At arbeidene har vært kulturminnefaglig nødvendige og godt utført, gir etter Riksantikvarens vurdering ikke tilstrekkelig grunnlag for i ettertid å benytte det resterende tilskuddet til arbeider som ikke var omfattet av tildelingen.

De midlene som i praksis ble frigjort ved at Østfoldmuseene ikke brukte opp tilskuddet til omsøkt prosjekt, er allerede disponert og oppbrukt til andre prosjekter hos andre tiltakshavere.

Dersom kulturmiljøforvaltningen åpner opp for at innvilgede tilskudd kan brukes til andre formål enn det innvilgede formål som i forkant er grundig vurdert, vil det kunne skape en uheldig og uoversiktlig budsjettsituasjon.

Etter en samlet vurdering har Riksantikvaren kommet til at det ikke er grunnlag for å endre fylkeskommunens vedtak.

Konklusjon

Riksantikvaren har vurdert alle sider av saken og kommet til at det ikke er grunnlag for å endre Østfold fylkeskommunes vedtak av 01.07.2026.

Østfold fylkeskommunes vedtak opprettholdes. Klagen tas ikke til følge.

Avgjørelsen er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28.

Hilsen

Kaare Stang
seksjonssjef

Tormod Andersen
rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent uten underskrift

Kopi til:

Østfold fylkeskommune